

Vicariaat Onderwijs
Mechelen-Brussel

COLOFON

VONDeLing

Digitaal tijdschrift (4x/jaar)

Vicariaat Onderwijs
Aartsbisdom Mechelen-Brussel
Frederik De Merodestraat 18,
2800 Mechelen

Tel: 015 29 84 01 (02)

Info.mb@katholiekonderwijs.vlaanderen
www.vikom.be

Redactie:

Guido François
Jürgen Mettepenningen

Tekst + foto's:

Guido François
(tenzij anders vermeld)

Verantwoordelijke uitgever:

Jürgen Mettepenningen

VONDeLing

Digitaal tijdschrift van het Vicariaat ONDerwijs

Nr 33 – januari 2020

INHOUD

REDACTIONEEL	2
Nieuwe Wijn	2
ACTUALIA	3
Vorming over kostenbeheersend beleid	3
Vorming bestuurdersaansprakelijkheid en nieuwe wetgeving	5
Volgende vormingssessies voor schoolbesturen	7
DOKO zet vaart achter overheidsopdrachten	10
Terugkomdag Preventieadviseurs 31 maart 2020	11
VIERINGEN, CONFERENTIES, STUDIEDAGEN...	12
Inforondes over nieuw Vademecum Zorg	12
Colloquium directeurs Basisonderwijs 27-29 november 2019	13
Handen vol inspiratie. Inspiratiedag Secundair Onderwijs	26
Nieuwe schoolinfrastructuur	28
Kerstviering in DPCM	31

Wil je snel naar het artikel dat je interesseert, klik dan op de titel.

REDACTIONEEL

NIEUWE WIJN

Vorm en inhoud: “nieuwe wijn moet in nieuwe zakken”, zo houdt Jezus voor in het Lucasevangelie. Vorming gebeurt vandaag op de manier anno 2020. En die manier is anders dan vele jaren geleden. We werken meer digitaal, persoonsgericht, zorgbetrokken,... Tegelijk wordt de bovenstructuur van schoolbesturen vandaag gekenmerkt door een grotere schaal om een zo optimaal mogelijk kader voor vorming te creëren. En er is koepelorganisatie VSKO die omgevormd werd tot netwerkorganisatie Katholiek Onderwijs Vlaanderen om de leden nog beter van dienst te zijn. Op zoveel verschillende domeinen en niveaus van het onderwijsgebeuren is zoveel veranderd. Het stopt nooit. En dat mag in wezen ook niet: we moeten mee zijn met onze tijd, met de leerlingen en alle mensen van iedere tijd, met de maatschappelijke en onderwijskundige evoluties, inspeland op steeds nieuwe noden en uitdagingen, werkend met steeds nieuwe methoden volgens de mogelijkheden die er zijn. “Nieuwe wijn moet in nieuwe zakken, willen beide behouden blijven”, zo staat het geschreven.

Na het zinnetje over de nieuwe wijn, volgt een angel van een stelling: “Niemand die oude wijn drinkt, wil meteen nieuwe”. De oude, die men gewoon is, lijkt immers beter. Het zegt iets over de goesting om nieuwe wijn te willen drinken en over het vermogen om afstand te nemen van de oude. De tijd van overgang is een delicaat gebeuren, met veel opinies, uiteenlopende gevoelens en aarzeling. De grote uitdaging wordt dan gevormd door zorg voor elkaar en voor goede communicatie, begrip voor ieders gevoeligheden en het werk aan een nieuw samenverhaal met een gedragen dynamiek.

Overgangstijden zijn de moeilijkste. Dat is soms zo als het zaken betreft die we zelf voorstaan. Maar dat is zeker zo als er wat druk zit op de verandering. Druk door internationale onderzoeken, media, politiek, ouders, ... Soms lijkt al die druk zowaar zelfs de indruk te geven dat de oude wijn van zoveel jaren geleden zelfs vandaag beter zou zijn... Eigen aan angels van stellingen is dat ze tijdloos blijken te zijn.

In zulke tijden leven we, al wil ik niet overdrijven en al zeker niet negatief of pessimistisch zijn. Integendeel. Het lijkt wel de Voorzienigheid zelve te zijn geweest dat het jaarthema op pastoraal vlak ‘Handen vol hoop’ luidt. Hoop is de deugd om vanuit wat goed is vandaag te kiezen voor een toekomst die nog sterker, rijker en warmer kan zijn. “Nieuwe wijn in nieuwe zakken”, inderdaad, geleidelijk aan. Met oog voor allen! Met wijsheid! En met hoop!

Een gelukkig nieuw jaar!

Jürgen Mettepenningen
bisschoppelijk afgevaardigde
Onderwijs

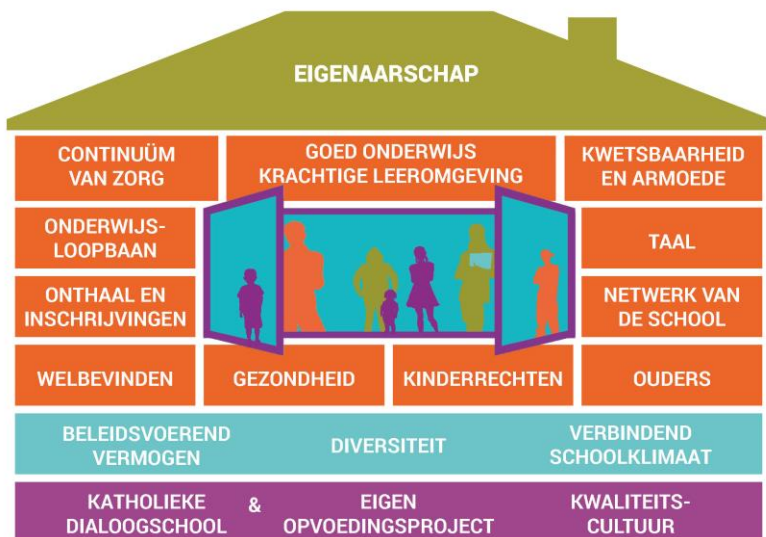

ACTUALIA

VORMING OVER KOSTENBEHEERSEND BELEID

Groeiende kinderarmoede, onbetaalde schoolrekeningen, het al dan niet inschakelen van incassobureaus, het zijn actuele problemen waar steeds meer scholen mee geconfronteerd worden. Hoe kan een schoolbestuur een kostenbeheersend beleid uitwerken op het niveau van de leerling en op die manier armoede op school bestrijden? Dat was het opzet van een vormingsavond voor schoolbestuurders en leidinggevenden die plaatsvond op 13 november 2019 in het Diocesaan Pastoraal Centrum Mechelen.

Peter Bracaval, pedagogisch begeleider op de Dienst Lerenden van Katholiek Onderwijs Vlaanderen, leidde het thema in met een overzicht van hoe de wereld verandert en daarmee ook het katholiek onderwijs en de regelgeving: er is een M-decreet gekomen, dat straks veranderd wordt in een begeleidingsdecreet, een decreet leerlingenbegeleiding, een Referentiekader voor onderwijskwaliteit, wetenschappelijk en ander onderzoek, nieuwe leerplannen.... Katholiek Onderwijs Vlaanderen is net klaar met een 'Vademecum Zorgbreed en kansrijk onderwijs'. De deelnemende bestuurders en leidinggevenden mochten in primeur de gloednieuwe map van het Vademecum in ontvangst nemen en overlopen.

Het Vademecum biedt in losse fiches per deelthema een geïntegreerd plan van aanpak om, met de katholieke dialoogschool als leidraad, te bouwen aan een school voor iedereen. De grond waarop we ons huis bouwen is het eigen pedagogisch project van de school, de katholieke dialoogschool in de praktijk en een kwaliteitscultuur met een ondersteunend GOK- en zorgbeleid. Het uitwerken van een armoedebeleid in school is de katholieke dialoogschool in de praktijk brengen, is handen en voeten geven aan de

acht wegwijzers van het vormingsconcept.

Werken aan een armoedebeleid is werken aan betere schoolresultaten, is genereus kansen geven voor een hoopvolle(re) toekomst voor alle en in het bijzonder de kwetsbare kinderen en jongeren. Het is gestalte geven aan de pedagogie van de hoop, het is bouwen aan een duurzame en rechtvaardige samenleving van morgen, in dialoog gaan met de leerlingen over (on)rechtvaardigheid op school en in de samenleving. Het is in het spoor van de God van de Bijbel telkens opnieuw tegendraads, niet louter markteconomisch kiezen voor de waardigheid van de minsten, veel radicaler en consequenter dan we nu doen.

Op die grond horen stevige fundamenten: beleidsvoerend vermogen, diversiteit en verbindend schoolklimaat. De bouwstenen van het huis zijn: continuüm van zorg, gezondheid, goed onderwijs en krachtige leeromgeving, kinderrechten, kwetsbaarheid en armoede, netwerk van de school, onderwijsloopbaan, onthaal en inschrijvingen, ouders, taal en welbevinden. Daarboven rust het dak van het

‘eigenaarschap’. Middenin bevindt zich het venster op de wereld met ramen die tegelijkertijd doorzichtig zijn en spiegelend. De betekenissen krijgen verdere toelichting in de fiches van het Vademecum waarop ook tal van bronnen en links naar websites (die steeds vernieuwd worden) vermeld staan.

De armoedecijfers zijn wel onthutsend: één kind op acht in Vlaanderen leeft in armoede. 105 000 leerlingen van het katholiek onderwijs leven thuis in een armoedesituatie. De percentages zijn op tien jaar tijd verdubbeld, van 6,9% in 2008 naar 14,1% in 2019. De school kan een sleutelrol opnemen om die jongeren kansen te geven.

Vorming over kostenbeheersend beleid met Peter Bracaval en Ward Goudenhoofd als sprekers

In een tweede deel gaf de vorming ons verder inzicht in diversiteit in identiteit, in de 14 assen van identiteitsvorming, in gelijkheid, rechtvaardigheid, gelijke kansen en inclusie. We werden in kleine groepjes aan het werk gezet om foto's in te delen in categorieën: materieel/financieel kapitaal, menselijk kapitaal, sociaal kapitaal en cultureel kapitaal. Op al die vlakken kunnen kinderen verschillend scoren. Bij armoede gaat het niet alleen over geen geld hebben. Ook op die andere terreinen komen vele kinderen tekort, omwille van de preciaire situatie waarin hun ouders en zijzelf verkeren. Een lage of hoge socio-economische status heeft een duidelijk effect op de leerprestatie en op de sociale functie.

In deel drie liet **Ward Goudenhoofd**, ankerfiguur voor de besturen in het bisdom Brugge, ons een stellingenspel spelen. De eerste stelling ging over het aankoopbeleid voor schoolboeken. De boekhandel om de hoek regelt alles voor de school, die daardoor geen praktische en boekhoudkundige zorgen heeft, en dus ook geen onbetaalde rekeningen. Niet iedereen was het daarover eens. De school zou immers ook oog moeten hebben voor die kinderen van wie de ouders de schoolboeken niet zomaar kunnen betalen. Het risico is dan ook groot dat sommige leerlingen het gedurende maanden zonder handboeken moeten doen. Er werd een voorbeeld aangehaald van een school in Sint-Jans-Molenbeek die via het OCMW en inburgeringssubsidies geld van onbetaalde rekeningen kan innen. Een andere school sluit een verzekering af voor 2% onbetaalde facturen. De school kan met de leverancier van de handboeken ook bepaalde voorwaarden afspreken.

Bij de tweede stelling ging het over het inschakelen van een incassobureau om onbetaalde schoolfacturen te laten invorderen. Ook daar wilden de meeste deelnemers een gedifferentieerde aanpak volgens de problematiek: is het zeker dat de ouders de rekeningen niet willen betalen of kunnen ze het effectief niet? Moeten we niet zoeken naar oplossingen op maat? De derde stelling 'Communicatie is

het fundament van een beleid rond kansarmoede' werd door iedereen volmondig goedgekeurd. Dat was ook het geval met de vierde stelling, dat de directeur als spil van de school het best weet wat er moet gebeuren.

In het laatste deel van de vormingsavond kregen we een vragenlijst van twintig vragen waaruit we elk drie vragen mochten kiezen die we wilden meenemen naar ons schoolbestuur/onze school. Tot slot kregen we nog een actieplan om de schoolfacturen zo laag mogelijk te houden en daarover transparant te communiceren. De syllabus bevatte het artikel uit In dialoog (september 2019) over het 'Vademecum zorgbreed en kansrijk onderwijs', een visie van vzw DOKO over het 'Werken met invorderingsbedrijven', een interessant document over 'Armoede op school: hoe start ik een kostenbeleid op leerlingenniveau?', ter beschikking gesteld door het Vicariaat onderwijs van het bisdom Brugge, 'Recepten voor goed en goedkoop onderwijs' van SOS SchuldenOpSchool en een uittreksel uit de Gids voor Besturen over het financieel en materieel beleid. Materiaal genoeg dus om voortaan een echt kostenbeheersend en armoedebeleid op school uit te werken. Een rijke avond...

VORMING BESTUURDERSAANSPRAKELIJKHEID EN NIEUWE WETGEVING

Op 10 december 2019 namen een twintigtal bestuurders deel aan de vorming over de nieuwe wetgeving vennootschappen en verenigingen en de aansprakelijkheid van bestuurders in het Diocesaan Pastoraal Centrum te Mechelen. Zij wilden weten wat de nieuwe wetgeving vanaf 1 januari 2020 voor hun bestuur en hun aansprakelijkheid als bestuurders zou betekenen.

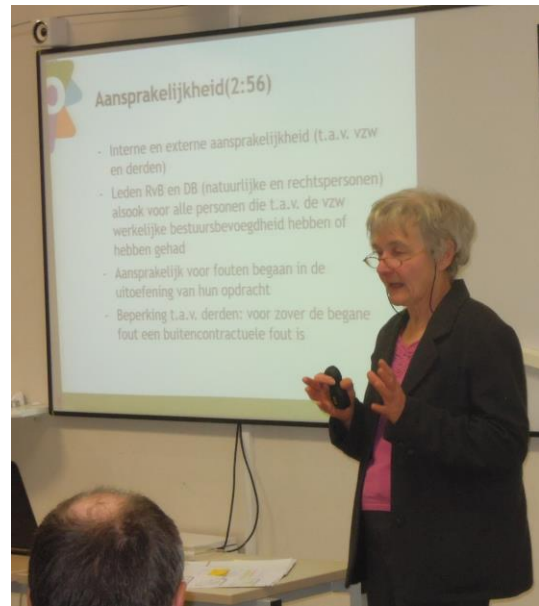

Beatrijs Pletinck leidde de vormingsavond in. Rechts van haar de volgende sprekers: Brigitte Van Houdenhove en Sarah Claeys

Beatrijs Pletinck, stafmedewerker bij de Dienst Bestuur & organisatie van Katholiek Onderwijs Vlaanderen, leidde de avond in met een uiteenzetting over de aansprakelijkheid van de bestuurders binnen de nieuwe Wetgeving voor vennootschappen en verenigingen (WVV). Zij wees erop dat elk bestuurslid gehouden is tot een behoorlijke vervulling van de hem opgelegde taak (interne aansprakelijkheid). Tot de bestuurders worden niet alleen de leden van de Raad van bestuur en het Dagelijks bestuur gerekend, maar ook alle personen die ten aanzien van de vzw werkelijke bestuursbevoegdheid hebben of

hebben gehad. Die laatste worden beschouwd als ‘feitelijke bestuurders’. In onderwijs-vzw’s zijn dat vaak directeurs, die soms een specifiek mandaat krijgen om taken van bestuur uit te oefenen.

Pletinck (*foto rechts*) legde het onderscheid uit tussen interne en externe aansprakelijkheid en hoever die aansprakelijkheid kan reiken. Bestuurders die niet akkoord kunnen gaan met een bepaalde beslissing kunnen zich vrijpleiten van hoofdelijke aansprakelijkheid op voorwaarde dat ze hun verzet duidelijk melden en laten notuleren. Vervolgens ging het over cijfermatige en contractuele of statutaire aansprakelijkheidsbeperkingen en over verjaring. Bij de vragenronde vroeg iemand wanneer hij het best de statuten zou aanpassen aan de nieuwe wetgeving. Dat gebeurt het best zo snel mogelijk. Het is gemakkelijker de bestaande statuten gewoon te vervangen door een model van de nieuwe. Een belangrijk weetje is ook: het is niet omdat je ont-

slag hebt genomen dat je gevrijwaard bent van bestuurdersaansprakelijkheid voor de zaken waarvoor je als bestuurder verantwoordelijk was. De les die we ervan onthouden is dat je als bestuurders van een vzw niet voorzichtig genoeg kunt zijn. Transparante en duidelijke communicatie over alle beleidsmaatregelen en zeker over financiële zaken is noodzakelijk opdat bestuurders over alle nodige informatie kunnen beschikken om verantwoorde beslissingen te nemen.

In die context is een goede verzekering bestuurdersaansprakelijkheid onontbeerlijk. **Brigitte Van Houden** van IC Verzekeringen gaf daarover toelichting. De afkorting vzw staat voortaan voor ‘vereniging zonder winstuitkering’. Een vzw mag immers winst maken, maar mag die niet uitkeren. Bij de verzekeren horen niet alleen de huidige en toekomstige bestuurders, maar ook wie een extern mandaat uitvoert, ook bijvoorbeeld de vereffenaar aangesteld door de verzekeringnemer. We kregen uitleg bij bestuurdersfouten en wat uitgesloten wordt van vergoeding, dekking in de tijd, verzekerde bedragen en andere dekkingen.

Sarah Claeys (*foto rechts*), eveneens stafmedewerker van de Dienst Bestuur & organisatie, lichtte de nieuwe WVV toe en de gevolgen van fusies van vzw’s. De nieuwe wetgeving voegt aan de bestaande fusieprocedures (fusie ut singuli, ontbinding vzw gevolgd door vereffening, inbreng om niet van een algemeenheid/bedrijfstaking) nog een mogelijkheid toe: de ontbinding zonder vereffening. Bij de bestaande fusieprocedures legt de WVV bijvoorbeeld bijkomende verplichtingen op voor niet-kleine vzw’s. Er zijn ook wijzigingen in verband met al dan niet een notariële akte en met de bevoegdheden van de algemene vergadering. De nieuwe fusieprocedure ‘ontbinding zonder vereffening’ biedt een aantal voordelen:

- Het is een fusieprocedure op maat voor vzw’s;
- Het laat vzw’s toe om zich te ontbinden en hun gehele vermogen in te brengen in één of meer rechtspersonen die hun belangeloos doel willen voortzetten;

- Er moet geen vereffenaar aangesteld worden;
- De ontbonden vereniging houdt van rechtswege op te bestaan;
- De procedure verloopt sneller, er zijn minder termijnen.

Via de website van Katholiek Onderwijs Vlaanderen kun je via de knop 'Besturen' en vervolgens via de keuze 'Bestuurlijke optimalisering en schaalvergroting' het draaiboek en de thematische nota's raadplegen. Op het schematisch overzicht kun je klikken op het 'draaiboek vóór het WVV' en dat 'na het WVV'. Zeker een aanrader voor wie in het BOS-proces voor de juridische afhandeling staat.

Nog een aandachtspunt bij fusies van vzw's: de intentie tijdig melden aan de verzekeringsmaatschappij. Het risico kan immers verzaamd of verminderd worden.

VOLGENDE VORMINGSSESSIES VOOR SCHOOLBESTUREN

Graag herinneren we u aan de vormingssessies voor besturen die de volgende weken plaatsvinden in het Diocesaan Pastoraal Centrum te Mechelen:

(Ver)bouwen van onderwijsinfrastructuur: informatie over subsidiekanalen, procedures en ondersteuning vanuit Katholiek Onderwijs Vlaanderen op dinsdag 21 januari 2020 om 19 uur.

Doelstellingen: de deelnemers krijgen informatie over:

- hoe subsidies voor bouwen en renoveren van onderwijsinfrastructuur aangevraagd en verworven kunnen worden;
- de werking van AGION en hoe een AGION-bouwdossier verloopt;
- welke andere subsidiekanalen er nog zijn;
- de ondersteuning van Katholiek Onderwijs Vlaanderen rond (ver)bouwen van onderwijsinfrastructuur.

Doelgroep: iedereen die in een onderwijscontext meewerkt of betrokken is bij (ver)bouwen van onderwijsinfrastructuur.

Inhoud: deze sessie bezorgt je de nodige informatie en inzicht in de mogelijkheden om onderwijsinfrastructuur te (ver)bouwen. Je krijgt een antwoord op de onderstaande vragen:

- Hoe verloopt een bouwdossier van onderwijsinfrastructuur bij AGION?
- Op welke subsidies zou ik een beroep kunnen doen?
- Hoe groot is mijn eigen aandeel in de financiering?
- Hoe verloopt zo'n aanvraag?
- Stel dat mijn dossier goedgekeurd is, hoe pak ik dat dan aan? Wat zijn de volgende stappen?
- Op welke ondersteuning kan ik rekenen en een beroep doen vanuit Katholiek Onderwijs Vlaanderen?

Strategie en methode: de informatie wordt aangebracht via een presentatie door medewerkers van de Dienst Bestuur & organisatie die dagelijks de ondersteuning doen van bouwdoossiers. Er wordt in ruimte voorzien voor een vragenronde.

Bijkomende info: deze sessie biedt een globaal overzicht, ongeacht of je al een bouwdoossier lopende hebt, doorlopen hebt, aangevraagd hebt of van plan bent om een aanvraag te doen.

Voorjaarsseminarie op dinsdag 18 februari 2020 om 19 uur.

Het voorjaarsseminarie biedt een keuze van vier workshops die telkens een uur duren. Elke deelnemer kan twee workshops kiezen. De vier workshops worden twee keer op dezelfde avond gegeven.

Aanbod workshops deel 1 (van 19:00 tot 20:00)

1. Burgerschap

Spreker: Tom Uytterhoeven

Als bestuurder neem je een belangrijk maatschappelijk engagement op. Je neemt immers de eindverantwoordelijkheid op voor de vorming van kinderen en jongeren. In een katholieke dialogeschool willen we leerlingen - vanuit de schooleigen identiteit - inspireren om hun verantwoordelijkheid voor elkaar en voor de samenleving op te nemen. We willen hen inspireren om niet enkel deel te nemen aan deze samenleving, maar om ze mee vorm te geven en te veranderen, om ook anderen te inspireren. Vanuit het perspectief van 'inspirerend burgerschap' verkennen we in deze sessie jouw rol als bestuurder. We belichten het profiel van de bestuurder en zoeken naar de samenhang tussen het 'van waaruit besturen?' en het 'hoe besturen?' zoals dit in de Gids voor Besturen aan bod komt. Je gaat naar huis met inspiratie om als bestuur collegiaal en duurzaam samen te werken aan de toekomst van je school.

Inhoud:

- Pijlers van inspirerend burgerschap verkennen en bespreken wat die inhouden voor een bestuurder;
- Oefening rond de eigen inspiratie als individuele bestuurder en de inspiratie van de school die men bestuurt;
- Vanuit de pijlers kritisch kijken naar de werking van het eigen bestuur en de werking van de school;
- Vanuit de pijlers inzicht verdiepen in wat vorming in katholiek onderwijs inhoudt.

2. Welbevinden van onderwijzend personeel – inspirerende praktijkvoorbeelden

Spreker: Beatrijs Pletinck & Franky Wauters

Als je je goed voelt op je werk, ben je gezonder en gelukkiger. De werknemer voelt zich dan beter maar het is ook fijner voor je collega's en de kinderen/jongeren. Heel wat zaken kunnen daarbij een invloed hebben: een aangename werkruimte, leuke collega's, flexibele lessen, je gewoon goed voelen ... Wat kun je doen om dat ook op jouw school te realiseren?

Welbevinden van onderwijzend personeel, jong en oud is een terechte verantwoordelijkheid en tegelijk bekommernis van het schoolbestuur. Schoolbesturen voelen zich zowel juridisch als moreel verplicht om hiervoor in te staan, maar hoe kunnen zij geholpen worden om zelf dat welbevinden te bevorderen? Zijn er voorbeelden van goede praktijk om uit te wisselen?

3. Diversiteit in het personeelsbestand

Spreker: **Gerda Bruneel & Suzy Sterck**

We gaan tijdens deze sessie in op:

- wat kan? Waar liggen de opportuniteiten? Waarmee dien je rekening te houden?
- wie heeft al ervaring? Wat zijn positieve ervaringen? Wat liep minder?
- brief van de bisschoppen;
- regelgeving: wat kan? Wat moet een oplossing krijgen? Welke overlegorganen zijn hierin betrokkenen?

We gaan hierover ook nog even in gesprek.

4. Tijd voor prioriteiten! Schoolbesturen als aandeelhouders van de kerntaken van Katholiek Onderwijs Vlaanderen

Spreker: **Jürgen Mettepenningen**

Het regeerakkoord van de Vlaamse regering bevat verschillende 'uitdagingen' voor leraren, directies, schoolbesturen en netwerkorganisatie Katholiek Onderwijs Vlaanderen. In de schoot van die laatste wordt sinds enkele maanden gewerkt aan een 'kerntakendebat': waar dient 'de koepel' allemaal op in te zetten? Uiteraard wordt

dat debat mee gekleurd door het regeerakkoord, maar in de eerste plaats door wat haar leden - de scholen - verwachten. De centrale vraag luidt: hoe vanuit de netwerkorganisatie de eigen leden ondersteunen op een manier die haalbaar en betaalbaar is, kwaliteitsvol en ten goede van alle leden? Criterium bij uitstek is de dienstverlening aan elk lid van de organisatie en dus de noden vanuit elke school.

In deze sessie

- worden beknopt de contouren geschetst van het regeerakkoord;
- wordt een stand van zaken gegeven van opzet, verloop en inhoud van het kerntakendebat;
- wordt vooral een forum geboden om aan de hand van gerichte stellingen/vragen een eigen input te doen, samen delend en afwegend wat de noden en prioriteiten zijn binnen scholen, binnen Katholiek Onderwijs Vlaanderen en in datgene wat beide verbindt: een kwaliteitsvolle vorming voor onze leerlingen!

Aanbod workshops deel 2 (van 20:05 tot 21:05)

Tegen 20 uur kan iedereen van werkwinkel wisselen. Dezelfde vier thema's worden dan aangeboden tot 21u. Na afloop is er een **receptie** met kans tot ontmoeting en uitwisseling.

Inschrijven voor deze vormingssessies kan via www.nascholing.be

DOKO ZET VAART ACHTER OVERHEIDSOPDRACHTEN

Sedert de overname van de vzw's I.R.O. (Interdiocesane Raad Overheidsopdrachten) en Serviko (de aparte vzw voor bisdom Brugge) door vzw DOKO (Diensten ter Ondersteuning van het Katholiek Onderwijs), een dochter-vzw van Katholiek Onderwijs Vlaanderen, is de dienstverlening voor de katholieke scholen en aanverwante instellingen in een stroomversnelling gekomen. Er zijn weer wat nieuwe raamovereenkomsten afgesloten of in voorbereiding en ook de vorming voor wie in de verschillende scholen verantwoordelijk is voor overheidsopdrachten wordt niet verwaarloosd.

De netwerkgroepen overheidsopdrachten die per bisdom al bestonden of die nieuw opgericht werden, komen een drietal keer per schooljaar samen, met vertegenwoordigers van grote en kleinere schoolbesturen en met de equipe van DOKO. Die netwerkgroepen fungeren als klankborden en adviesorganen voor de werking die vanuit de netwerkorganisatie Katholiek Onderwijs Vlaanderen gebeurt. En de leden mochten vaststellen dat er schot in de zaak komt.

De raamovereenkomst voor de **aankoop van nieuwe personal computers A-merken** blijkt een groot succes te zijn. De prijzen veranderen nog constant, doorgaans in positieve zin, doordat er meer klanten zijn. De omzet is spectaculair.

De raamovereenkomst **handboeken secundair onderwijs** loopt ook goed. DOKO heeft er ook voor gezorgd dat scholen gesensibiliseerd worden om ook via een extern boekenfonds kostenbeheersend op te treden voor hun leerlingen.

Een nieuwe raamovereenkomst onderhoudsproducten (illustratie uit website DOKO)

DOKO heeft een nieuwe raamovereenkomst **onderhoudsproducten** gegund. Het stelde vast dat heel wat deelnemende firma's in hun offerte teleurstelden wat correctheid van producten en hoeveelheden betreft.

Voor **energie** is DOKO opnieuw de markt opgegaan. Voor aardgas haalde EDF Luminus alweer de opdracht binnen. Voor elektriciteit wordt het Eoli. De contracten gaan in vanaf 2022. Via een externe partner laat DOKO steekproeven uitvoeren op de facturen die scholen krijgen om de correctheid ervan na te gaan.

Voor **handboeken basisonderwijs** staat er een nieuw bestek online. De percelen zijn verspreid over 23 arrondissementen, zodat ook kleinere regionale partners kunnen deelnemen. Er is ook in volumekorting voorzien.

Tijdens de vergadering van de netwerkgroep kregen de leden de vraag welke raamovereenkomsten nog interessant konden zijn. De volgende suggesties kwamen naar voren: afvalverwerking, rekenmachines, keuringen, schoolmeubilair, software, waterfonteintjes en -dispensers, stoelen, netwerkcomponenten, ...

Voor **verzekeringen** dient DOKO voor een nieuw contract een **makelaar** aan te stellen. De marktverkenning is gebeurd en DOKO is bezig met de vergelijking tussen en onderhandeling over de verschillende ingediende offertes.

Intussen zoekt DOKO nog testpersonen voor de ontwikkeling van een **DOKO-applicatie**.

Tot slot organiseert DOKO in 2020 twee **vormingen** in het kader van overheidsopdrachten:

- Een basiscursus van twee volle dagen over de duurzame organisatie van het inkoopbeleid vanuit de regelgeving, op 13 en 27 maart 2020;
- Een vorming overheidsopdrachten voor gevorderden waarbij ze gedurende een dag zicht krijgen op de relevantie van de belangrijkste en meest bruikbare rechtspraak over de wetgeving overheidsopdrachten van het afgelopen jaar, op dinsdag 4 februari 2020.

De volgende vergaderingen van de **netwerkgroep Mechelen-Brussel** vinden plaats op vrijdag 20 maart 2020 om 13.30u in het DPC te Mechelen en op vrijdag 12 juni 2020 om 9.30u in het Diocesaan Secretariaat in de Noorderlaan te Antwerpen (samen met netwerkgroep bisdom Antwerpen). Iedereen die geïnteresseerd is kan daaraan deelnemen (wel graag een seintje aan Guido François).

DOKO vestigt ook graag de aandacht op de nieuwe pro-website, waarin links naar de wetgeving zitten en basisinformatie over inkoop: <https://pro.katholiekonderwijs.vlaanderen/inkoopbeleid-algemeen>. Zie ook <https://pro.katholiekonderwijs.vlaanderen/overheidsopdrachten> en <https://pro.katholiekonderwijs.vlaanderen/dienstverlening>.

TERUGKOMDAG PREVENTIEADVISEURS 31 MAART 2020

De Stuurgroep Preventieadviseurs van het aartsbisdom Mechelen-Brussel organiseert in samenwerking met de Dienst Bestuur & organisatie van Katholiek Onderwijs Vlaanderen een **Terugkomdag Preventieadviseurs op 31 maart 2020 in het Don Bosco Onderwijscentrum**, Don Boscolaan 15, 3050 Oud-Heverlee.

De Terugkomdag richt zich vooral naar Preventieadviseurs niveau 3, maar staat ook open voor preventieadviseurs niveau 1 en 2.

Het thema is **'interventiedossier bij brand'** maar er gaat ook tijd en aandacht naar de nieuwe wetgeving en intervisie over alle aspecten waar preventieadviseurs mee bezig zijn. In de namiddag zijn er praktische workshops over het thema. De bedoeling is dat de deelnemers op het einde van de dag met een praktisch bruikbaar interventiedossier huiswaarts kunnen keren.

Het programma wordt nog verder uitgewerkt, maar wie geïnteresseerd is, houdt het best die datum al vrij van 8.30u (onthaal) tot 15u (einde). Inschrijven kan vanaf eind januari 2020 via nascholing.be.

VIERINGEN, CONFERENTIES, STUDIEDAGEN...

INFORONDES OVER NIEUW VADEMECUM ZORG

Op 19 november 2019 vonden in het Diocesaan Pastoraal Centrum te Mechelen inforondes plaats voor zowel het secundair onderwijs (in de voormiddag) als voor het basisonderwijs (namiddag). Het hoofdthema was de voorstelling van het nieuwe Vademecum Zorg. Lieven Boeve gaf de stand van zaken weer van het nieuwe regeerakkoord en de gevolgen van de besparingen.

Er was nood aan actualisering van het Vademecum Zorg dat voor het basisonderwijs was uitgewerkt in 2012. Een pro-actief beleid naar gelijke kansen en vragen uit het werkveld voor ondersteuning, ook voor het secundair onderwijs, deden Katholiek Onderwijs Vlaanderen beslissen om een nieuw *Vademecum Zorgbreed en Kansrijk onderwijs* uit te werken. Het project werd ruim toegelicht door **Jan Schockaert**, directeur van de Dienst Lerenden en het waardevolle werkmateriaal kon na afloop worden meegenomen. Pedagogisch begeleider **Yannick Noppe** legde uit hoe de pedagogische begeleiding voor het secundair onderwijs de schoolteams kan ondersteunen om met de map en de website om te gaan.

Jan Schockaert lichtte het nieuwe Vademecum toe

Lieven Boeve, directeur-generaal Katholiek Onderwijs Vlaanderen, ging vervolgens uitgebreid in op de beleidsnota van de nieuwe Minister van Onderwijs en vergeleek de tien prioriteiten uit het Memorandum van Katholiek Onderwijs Vlaanderen met de vijf speerpunten uit de beleidsnota. Hij wees op de paradoxen in wat de Vlaamse Regering van plan is en op de verregaande besparingen die vooral het secundair onderwijs en de pedagogische begeleiding zullen treffen. Tot slot ging hij in op vragen van ongeruste directeuren die zich afvroegen in welke mate sommige geplande keuzes in het kader van de modernisering secundair onderwijs nog mogelijk zouden zijn.

COLLOQUIUM DIRECTEURS BASISONDERWIJS 27-29 NOVEMBER 2019

Enkele honderden directeurs en pedagogische begeleiders uit het katholiek onderwijs van het aartsbisdom Mechelen-Brussel namen van 27 tot 29 november 2019 deel aan het negentiende colloquium basisonderwijs, zoals steeds puik georganiseerd door het team van de pedagogische begeleiding. Het congrescentrum Vayamundo in Houffalize was het decor waarin de deelnemers elkaar konden ontmoeten, konden leren en ontspannen.

Na de zieke niveaucoördinator basisonderwijs Rita Mouton verontschuldigd te hebben, stak **Peter Op 't Eynde**, regiodirecteur van de pedagogische begeleiding van ons bisdom, al om 10 uur van wal met een inleiding over de regeerverklaring en de mogelijke gevolgen voor de pedagogische begeleiding. Die zal sterk moeten inleveren. Als een overheid een organisatie viseert, loopt die het risico dat ze zich op zichzelf terugplooit. Dat wil de regiodirecteur vermijden door in te zetten op wat het dichtst bij de scholen staat. 'We rekenen op de scholen dat ze het ons vertellen als we goede dingen doen en ook als we niet de goede dingen doen', zo vervolgde Op 't Eynde, die hoopte op voldoende steun om het hoofd te kunnen bieden aan de uitdagingen die de onzekere toekomst in petto houdt.

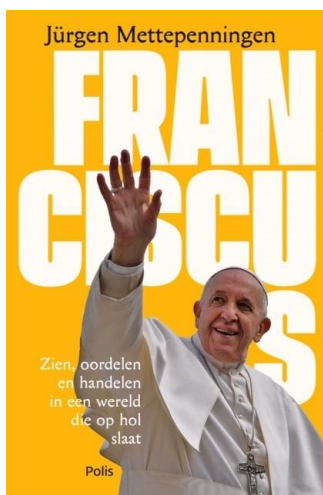

Een 'gedroomde' invaller voor de Kardinaal

Jürgen Mettepenningen, bisschoppelijk afgevaardigde voor het onderwijs (foto links), diende Kardinaal Jozef De Kesel als spreker te vervangen. De kardinaal moest die ochtend immers de nieuwe bisschop van Gent voorstellen. Mettepenningen koos voor een lezing over *Paus Franciscus en de relevantie van de christelijke inspiratie voor onderwijs*, een materie waarin hij thuis is, getuige zijn recente boek 'Franciscus - Zien, oordelen en handelen in een wereld die op hol slaat'. De christelijke inspiratie stelt niets voor als ze haar relevantie niet kan tonen, zo stak Mettepenningen van wal. Ze moet onze scholen sterker, warmer, rijker kunnen maken. Onderwijs is een vorm van 'humaniora' en het doel is Bildung: kinderen vormen en begeleiden in de

fase waarin ze ons zijn toevertrouwd. Volgens paus Franciscus is het van belang om onderweg een grammatica van dialoog te hanteren met als methodologie de slagzin van Kardinaal Cardijn: 'zien, oordelen, handelen'. Het is een wij-gebeuren en een zoektocht naar een nieuw humanisme. Dat maakt een paradigmashift nodig: alles moet meer menselijk worden. Van een cultuur van materialisme en kapitalisme naar een cultuur van mensenrechten, van een cultuur van angst naar een cultuur van ontmoeting enzovoort. De bisschoppelijk afgevaardigde koppelde aan de visie van de paus telkens de toepassing ervan in onderwijs en dat op vijf terreinen die samen het letterwoord DREAM vormen: Dialoog, Relaties, Ecologie, Armoede en Migratie.

- Franciscus maakte geen geheim van zijn voorkeursoptie voor de *armen* en relativeerde luxeproblemen. In het onderwijs zijn er de acties van Welzijnszorg, de groeiende aandacht voor betalingsmoeilijkheden van ouders en communicatie daarrond.
- Inzake *dialoog* zet Franciscus sterk in op diplomatie, interreligieuze ontmoetingen en oproepen tot broederlijkheid, een nieuw Europees humanisme. De jeugd is volgens de bisschop van Rome het heden en de toekomst. In het onderwijs pleiten het opvoedingsproject en het nieuwe leerplan voor het basisonderwijs voor uniciteit en verbondenheid, voor dialoog tussen kinderen, met de leerkrachten en tussen personeel, directie en schoolbestuur. Er is een cultuur van respect, luisteren en empathie, omgaan met diversiteit...
- Wat *relaties* betreft herinnerde de spreker aan twee synodes, de aandacht voor de kwaliteit van de relaties, voor elkaar vergeven en barmhartigheid. In het onderwijs wordt meer en meer rekening gehouden met de diversiteit aan relaties bij directies, personeel en ouders, met de gewijzigde en wisselende gezinssituaties. De uitdaging is om niet te oordelen, om luisterend oor en tochtgenoot te zijn en de school als een plaats van rust en liefde te zien.

- Op het gebied van *ecologie* is er het pauselijke loflied op de schepping 'Laudato si', dat als ondertitel 'over de zorg voor ons gemeenschappelijk huis' kreeg. Hij pleit voor een ecologische bekering. Ons onderwijs heeft ook meer aandacht voor ecologie. De vorming is 'vergroend', duurzaamheid is een criterium en een groene school is vooreerst een menselijke school.
- *Migratie* tenslotte is Franciscus niet onbekend. Zijn eerste reis ging naar Lampedusa. 'Weg met de globalisatie van de onverschilligheid' en 'vluchtelingen zijn geen pionnen op het schaakbord', zo betoogt hij. Wij hebben vier taken ten aanzien van migranten en vluchtelingen: gastvrijheid, bescherming, het mens-zijn promoten en integratie.

De visietekst van de Katholieke dialoogschool wil dat we gastvrij zijn voor de anderen en dat we de mens zien voorbij het probleem. We vangen vluchtelingen op in OKAN-classes en zien de problematiek breder dan de vluchtelingenthematiek: er zijn steeds meer leerlingen en leerkrachten met een migratie-achtergrond.

'Is dit nu christelijk?', zo vroeg Mettepenningen zich af. Je hebt geen christendom zonder humanisme. Het concrete leven en de christelijke spiritualiteit zijn met elkaar verweven en de Katholieke dialoogschool is geïntegreerd. We kunnen inspiratie halen uit het evangelie. De kunst van de levenslange 'humaniora' vat aan in het gezin en in het basisonderwijs: het wordt een samen-verhaal met het kind in

het midden. Ons onderwijs speelt een grote rol als partner van de ouders. Het begint allemaal met het kind en elkaar graag zien.

Armoede concreet aanpakken

Na deze lezing ging alle aandacht naar het armoedethema: **Katleen Van Lemmens**, directeur met coördinerende opdracht van de scholengemeenschap Hopsasa (Opwijk-Asse) en directeur van de Vrije

Basisschool De Leertrommel in Opwijk en **Christoph De Smedt**, directeur van de Vrije Basisschool De Lettertuin en De Knipoog in Drosenhout en Mazenzele, gaven toelichting bij de initiatieven die zij in Opwijk netoverschrijdend leverden om tot een 'Charter kansarmoede' te komen. Het vroeg tal van bijeenkomsten en een stappenplan om geleidelijk beter in te spelen op de kansarmoedeproblematiek en de communicatie erover. Het charter bevat een gezamenlijke visie met concrete doelstellingen. Een lovenswaardig en sterk initiatief.

Daarna kwamen **Walter Blieck en Michel Lee-mans**, twee afgevaardigden van de **stichting Pelicano** (foto onderaan), uitleggen hoe hun stichting werkt ter bestrijding van schrijnende

kinderarmoede. Zij citeerden de van jaar tot jaar verslechterende cijfers van (kans)armoede bij kinderen: meer dan 12% in Vlaanderen, meer dan 25% in Wallonië en meer dan 40% in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Gemiddeld leeft 15% van de Belgische bevolking in armoede, en minstens één op vier kinderen. In Vlaanderen komt dat neer op 130 000 à 150 000 kinderen, van wie er 177 000 in de ergste armoede leven.

Pelicano is een stichting van openbaar nut en werkt niet met overheidsgeld. Ze kan rekenen op 50 000 donateurs die al jaren geld storten. Scholen zijn voor Pelicano onmisbare partners. Pelicano heeft niet de tijd en de middelen om te zoeken waar de armoede zit. Scholen hebben daar wel zicht op. Pelicano biedt duurzame financiële hulp. Het betaalt alle kosten voor die kinderen, ook de studiekosten tot op het moment dat ze op de arbeidsmarkt komen. Ook alle basisbehoeften zoals medische

kosten, logopedie, hygiënische verzorging en één warme maaltijd per dag worden vergoed. Tienduizenden kinderen weten niet wat een warme maaltijd is. Concreet stort Pelicano voor de kinderen die

de school heeft gedetecteerd en doorgegeven twee keer per jaar geld op de rekening van de school, die zelf verantwoordelijk wordt voor de besteding ervan. Het engagement is zeer groot.

Pelicano kent geen ouders of kinderen, maar werkt steeds met zorgpartners: scholen, OCMW's, particulieren. Ze sluiten een eenvoudige samenwerkingsovereenkomst af. Als zorgpartner kun je altijd kinderen aanbrenen. Er komen tussen veertig en vijftig aanvragen per week binnen. Op dit moment heeft de stichting 860 kinderen waar ze alle kosten voor betalen. Het doel is door te groeien tot 2000 en later tot 4000 en 6000.... Dat is geen druppel op een hete plaat. Als die kinderen zo aan de armoede kunnen ontsnappen en een gezin stichten, kunnen ze bijdragen aan de maatschappij.

Het is een businessmodel dat werkt. Pelicano probeert dat diets te maken aan de nieuwe regeringen. Het thema is voor geen enkele politicus sexy, maar de stichting vraagt niet liever dan dat de politiek het idee overneemt.

Blijkbaar zijn vele scholen nog niet op de hoogte van deze werking. Meer informatie vind je op www.pelicano.be.

Onder de indruk van zoveel onbaatzuchtig engagement was het met een zekere schroom dat we het ruime assortiment van het middagbuffet nuttigden.

Workshop aanvangsbegeleiding

Na de maaltijd koos ik voor de werkwinkel die **Peter Op 't Eynde** verzorgde over aanvangsbegeleiding van startende leerkrachten. De titel *'To support them is to keep them'* gaf al aan waar het op aankomt: een goede ondersteuning van bij het begin is de beste garantie om je leerkrachten te houden en dus lerarenverloop tegen te gaan. De ondertitel gaf nog wat verdere duiding van het thema: *'Over aanvangsbegeleiding in tijden van lerarenschaarste en hoge werkdruk!'*

Bij wijze van kennismaking mochten we vertellen hoe het bij ons in het onderwijs begonnen is en in welke mate we die ervaringen in onze huidige situatie hebben meegenomen. Uit zowel slechte als goede ervaringen hadden de meeste deelnemers geleerd hoe ze zelf als directeurs de aanvangsbegeleiding van nieuwe leraren het best konden aanpakken. Zoals onderwijsspecialist Dirk Van Damme al

verklondigde, is de praktijkschok voor beginnende leraren nog altijd veel te groot. Jonge leraren komen in de meest uitdagende klassen en scholen terecht, de aanvangsbegeleiding en mentoring voor jonge leraren zijn ondermaats, vele jonge en beloftevolle leraren verlaten na een paar jaar het beroep. In de eerste tien jaar zijn ze overgeleverd aan job-onzekerheid en schoolhoppen, detacheringen bieden veel comfort aan de betrokkenen, maar blokkeren voor vele jaren perspectieven voor jonge leraars. Hoog tijd dus om meer in te zetten op aanvangsbegeleiding. Starters ervaren een aantal noden en problemen: een onzekere arbeidssituatie, grote werkbelasting, een praktijkschok, handelingsverlegenheid inzake klasmanagement, omgaan met ouders en met kinderen met specifieke onderwijsbehoeften. Om aan die noden tegemoet te komen is het nodig de basiscompetenties van de leraar als kader te

gebruiken. Kwaliteitsvolle aanvangsbegeleiding maakt deel uit van een omvattend personeelsbeleid.

De overheid stelt in cao XI dat aanvangsbegeleiding een recht en een plicht is voor elke startende leraar en dat dit moet worden opgenomen in de functiebeschrijving en in het professionaliseringsplan. Het past ook in het Referentiekader Onderwijskwaliteit.

Via uitwisseling in werkgroepjes konden we elkaar inspireren over kansen en mogelijkheden. Een goede tip is: starters van het eerste jaar samenbrengen met tweede- en derdejaars en hen laten vertellen wat ze gemist hebben en wat beter kan.

Meer informatie over wat verder aan bod kwam in deze en andere werkwinkels vind je op de website www.vikom.be of via deze link: <http://www.vikom.be/dienst-pedagogische-begeleiding/basisonderwijs/colloquium-directies>.

Gebedsviering

Na de werkwinkel en een koffiepauze trokken we naar de dorpskerk van Houffalize. Daar had **Vera Vastesaegeer** weer een mooie gebedsviering voorbereid met stemmige teksten en beelden, helemaal in het teken van het jaarthema 'handen vol hoop'. Bij het buitengaan had ze voor iedereen nog een fijn aandenken in de vorm van een plastic handje met aan elke vinger een mini-markeerstift in vijf kleuren van de regenboog. Buiten, onder

het afdak van een chalet, stond de jenever al op de kerkgangers te wachten. Sinterklaas moest nog komen, maar de kerstsfeer was niet ver weg.

Bij het lekkere avondmaal was het gezellig netwerken en ontmoeten.

Werkwinkel nieuwe autoriteiten en geweldloos verzet

De eerste werkwinkel op donderdag die ik gekozen had uit meer dan 33 thema's ging over 'Nieuwe autoriteiten en geweldloos verzet', met als werkwinkelleidster **Veerle Lisabeth**, een juriste die zich gespecialiseerd heeft in bemiddeling en conflictbeheersing. Zij doorspekte haar uiteenzetting met treffende beelden. Zo was er dat van de vlinder die uit zijn cocon komt: we moeten niet te snel ingrijpen. Kinderen mogen gerust wat worstelen om uit hun cocon te komen. Of dat van de surfer: je kunt de golven niet stoppen, maar wel leren surfen.

De oude autoriteit die we nog kennen uit onze kindertijd (jaren zestig) was gegrondvest op duidelijkheid, waarbij niets in vraag werd gesteld. Er was weinig inspraak. In de wereld van vandaag is dat helemaal veranderd. In de nieuwe autoriteit gaat het meer over afspraken maken in plaats van macht uitoefenen, eigen verantwoordelijkheid aanspreken, meer dialoog, meer ruimte voor kritisch denken, communicatie, samenwerken, creativiteit en flexibiliteit. Er is meer gezamenlijk toezicht (it takes a village to raise a child) in een veilige haven. We dienen als opvoeders meer ons netwerk te gebruiken,

collectief (met collega's van de school) aanwezig en verantwoordelijk te zijn, ouders moeten meer 'in dezelfde boot' betrokken worden.

Ter illustratie van de kracht die van zelfcontrole en geweldloosheid uitgaat, voerde de spreker Mahatma Gandhi ten tonele. Ook het beeld van het zuurstofmasker in het vliegtuig (eerst voor jezelf zorgen dat je voldoende zuurstof hebt en dan voor een andere) en dat van de vuurtoren (een baken in de duisternis) pasten in haar betoog. Het gaat erom de-escalerend te handelen, wij-boodschappen uit te zenden in plaats van ik-boodschappen. Daar zijn niet veel woorden voor nodig, stilte kan veel zeggen, of lichaamstaal of humor. Je reactie uitstellen (het ijzer smeden als het afgekoeld is, maar nog niet koud) is een andere methode. Geweldloos verzet is niet passief: je doet iets wat je normaal niet doet of je doet niet wat je anders wel zou doen.

Lisabeth lichtte tenslotte de methodiek toe van 'aankondiging en sit-in', te gebruiken als je een kind of een jongere duidelijk wil maken dat een bepaald gedrag echt niet kan. Ze illustreerde dat met een filmpje, waarbij het kind op zijn gedrag werd aangesproken in aanwezigheid van teamleden en de ouders en waarbij slechts één opvoeder het woord voerde. Van het kind werd verwacht dat het zelf met

een aanvaardbare oplossing naar buiten kwam, terwijl de anderen door hun zwijgende aanwezigheid zowel getuigen als bewakers van de gemaakte afspraken waren.

Beven tussen de bevers

In de namiddag waren er bij wijze van ontspanning keuzeactiviteiten. Samen met een twintigtal deelnemers koos ik voor de beverwandeling in een uithoek van Houffalize, dichtbij de Baraque de Fraiture. Aangezien bevers alleen 's nachts opereren, hadden we niet verwacht er één te zien. We waren echter

nog maar pas vertrokken of de gids kon er ons al één tonen. Het was weliswaar een opgezette, maar dat gaf ons toch een goed beeld van hoe zo'n waterzoogdier in staat was architect van de natuur te

spelen. We begaven ons in zijn werkgebied en de gids loodste ons in de gutsende regen over glibberige paden en rotsen, door allesbehalve ondiepe beken en drassige weilanden. Onze wandeling begon gaandeweg meer op een avonturentocht of teambuildingsactiviteit te lijken, waarbij we elkaar de nodige steun moesten verlenen om zonder (al te) nat pak de overkant te bereiken. Nadat we het moeras met

de beverdammen overleefd hadden, klommen we hoog het bos in om enkele dassenburchten te aanschouwen en veilig naar het beginpunt terug te keren. We beleefden duizend angsten, maar hielden er een plezierige en leerrijke ervaring aan over.

Werkwinkel interlevensbeschouwelijke competenties

Terug in Vayamundo wachtte ons nog een werkwinkel. Ik had gekozen voor een meer ingetogen thema: 'ZILL (Zin in leren! Zin in leven!) en ILC (Interlevensbeschouwelijke competenties)? Aan de slag ermee!' De inspecteurs-begeleiders rooms-katholieke godsdienst voor het basisonderwijs **Hedwig Berghmans, Sophie Veulemans en Agnes Vonckx**, hadden de gezelligste ruimte uitgekozen om met

ons kleine groepje na te denken hoe het nieuwe leerplan ZILL kan bijdragen tot de competenties Interlevensbeschouwelijke dialoog en interlevensbeschouwelijk samenleven. In het verhaal van Abraham en Sarah zit er bijvoorbeeld al heel wat inhoud die katholieken en moslims bindt.

Alles begint met zelfkennis. De leerling dient de levensbeschouwelijke kenmerken van de eigen ontwikkelende identiteit te ontdekken en te verwoorden. Als oefening mochten we een touwtje kiezen waarmee we konden terugblikken op ons eigen leven en een knoop leggen op belangrijke momenten of keerpunten die ons

gemaakt hebben tot wie we zijn en die bepaald hebben hoe we in het leven staan. Die oefening was voor sommigen verhelderend of confronterend.

Doordat we van elkaars levensbeschouwing weinig kennen, bestaan er veel vooroordelen en stereotypingen. Dat bewees een oefening met foto's van mensen die allemaal een andere godsdienst of levensbeschouwing hebben. De gezichten en de kledij kunnen ons soms op een dwaalspoor brengen. Een filmpje over het vertrek van een ouder moslimechtbaar naar de Hadj, de bedevaart naar Mekka, en hoe de dochters daarmee omgingen, genoot onze empathie en ons respect voor de authentieke beleving van hun godsdienst. Het leerplan bevat zoveel kansen om kinderen van jongs af aan te leren omgaan met verschillen en respect te leren opbrengen voor andere levensbeschouwingen.

Collega's van de scholengemeenschappen Sint-Goedele Brussel 1 en 2 gezellig bij elkaar in de Foyer

Die avond mochten we wat langer tafelen en nieuwe ervaringen opdoen. Wie de benen wat los wou gooien kreeg daar op de dansvloer alle kans toe. Wie zich met de collega's van de scholengemeenschap in een rustiger ruimte wou terugtrekken, kon dat ook.

DCBaO zij aan zij met Lieven Boeve

De derde dag begon met een primeur: voor het eerst traden de afgevaardigden van DCBaO (het Directiecomité Basisonderwijs) samen op met de topman van Katholiek Onderwijs Vlaanderen, directeur-generaal **Lieven Boeve**. Symbolisch een belangrijk signaal: ze delen dezelfde doelstellingen en bezorgdheden, maar vullen ze elk op hun manier in. **Gunter Aerts en Régine Vandenput** toonden aan dat DCBaO werkt door aan te geven wat de belangengroep al bereikt had en wat het regeerakkoord gehaald heeft. Voorts legden ze nog eens de werking van DCBaO uit en riepen ze op tot nieuwe medewerkers, vooral uit het oosten van het bisdom. Lieven Boeve vergeleek wat in het memorandum van Katholiek Onderwijs Vlaanderen stond voor het basisonderwijs met wat in de beleidsnota van de nieuwe Vlaamse Regering terug te vinden is. Van de eisen uit het memorandum van DCBaO - voldoende beleidsondersteunend personeel, werkingstoelagen, middelen voor infrastructuur en personeel ter ondersteuning op de klasvloer - lijkt alleen dat laatste enige kans te maken. De gelijkgeschakeling

van de werkingsmiddelen van het kleuteronderwijs met die van het lager onderwijs werd al door de vorige Vlaamse regering beslist.

Lieven Boeve samen op het podium met Régine Vandenput en Gunter Aerts van DCBaO

Lieven Boeve vindt vijf terechte **speerpunten** in de beleidsnota:

- de onderwijskwaliteit (toetsen)
- het lerarentekort en de status van de leraar
- juiste begeleiding van kinderen op de juiste plaats (afschaffen M-decreet)
- capaciteit (tekort + inschrijvingsdecreet)
- studieduur in hoger onderwijs.

Tegelijkertijd staan er vijf **paradoxen** in de beleidsnota. De Regering

- wil zich beperken tot het 'wat' en het 'hoe' aan onderwijsverstreckers laten, maar stelt **heel wat maatregelen aangaande 'hoe'** voor;
- spreekt **vertrouwen** uit in onderwijs, maar enkele passages doen wantrouwen voelen;
- wil meer aandacht voor onderwijs in ondernemerschap maar vergeet dat school/onderwijs zelf heel wat **sociaal ondernemerschap** vereist;
- wijst op het belang van de leraar en de school, maar maakt onvoldoende ruimte voor de cruciale rol van **schoolleider** en beleidsvoerend vermogen;
- spreekt over **vrijheid van onderwijs** van schoolteams en schoolbesturen, maar spreekt niet éénmaal over het **belang van pedagogische projecten**.

Het regeerakkoord belooft voor het basisonderwijs investeringen oplopend tot 100 miljoen euro in:

- gestandaardiseerde, genormeerde, gevalideerde, netoverstijgende toetsen voor Nederlands en wiskunde;
- een nieuw begeleidingsdecreet (in plaats van het M-decreet);
- kleuterparticipatie en zindelijkheid van kleuters;
- stapsgewijze groei van de werkingsmiddelen en de omkadering;

- extra kinderverzorgers in het kleuteronderwijs;
- ondersteuning van directies (extra administratieve, pedagogische en beleidsondersteuning);
- inzet op kennis Nederlands via taalbadklassen, gestandaardiseerde taalscreening...
- ambitieuze nieuwe eindtermen

Gunter Aerts somde de vele nieuwe bezorgdheden op aan de hand van zelf getekende cartoons van een directrice die gaandeweg verzuipt in nieuwe dossiers en verwachtingen. De gevolgen van de maatregelen uit het regeerakkoord zijn nog niet duidelijk, maar de investeringen worden helemaal bekostigd door de besparingen en betekenen, gecumuleerd met maatregelen in het verleden, een groot koopkrachtverlies. Bovendien staat de geplande investering van 100 miljoen euro in schril contrast met de 1,8 miljard euro die gevraagd werd. Lieven Boeve wees nogmaals op de besparing op de pedagogische begeleiding en de gevolgen daarvan op Katholiek Onderwijs Vlaanderen als netwerkorganisatie.

Régine Vandenput verwoordde tot slot de verwachtingen naar DCBaO:

- een stem geven aan de bezorgdheden en vragen van directeurs basisonderwijs in Katholiek Onderwijs Vlaanderen;
- samen aan de kar trekken om kwaliteitsvol (katholiek) basisonderwijs ook in de toekomst waar te maken;
- ... in een kader dat goed is voor alle onderwijsniveaus.

Het gezamenlijke optreden van DCBaO en Lieven Boeve maakte duidelijk dat we met zijn allen aan het werk moeten, in constructieve samenwerking.

Arnoud Raskin

Van Mobile school tot Streetwize

De volgende spreker was **Arnoud Raskin**, een sociaal ondernemer en stichter van *Mobile school* en *Streetwize*. Hij nam ons mee in een pakkend verhaal over zijn werk met straatkinderen in Latijns-Amerika en elders in de wereld en gaf ons tegelijkertijd enkele belangrijke boodschappen mee.

Hij vertelde hoe als student productdesign ongemotiveerd op zoek was naar een uitdaging die zin gaf aan zijn leven. Die vond hij toevallig na een infoavond over straatkinderen in Colombia. Dat die kinderen in een omgeving van armoede, drugs, prostitutie en zonder educatie konden overleven, sprak hem aan. Wie dat overleeft, heeft gegarandeerd capaciteiten, is creatief, praktisch en kan zijn plan trekken. De hulpverlening is sterk gericht op de probleemzijde, er is weinig focus op de opportuniteiten. Raskins defaitisme veranderde in hoge energie en engagement. Aanvankelijk ontwierp hij de verkeerde dingen. Dat veranderde

na een inleefreis bij de straatkinderen en nadat hij hun vertrouwen had weten te winnen.

Tijdens zijn verhaal over de straatkinderen trok hij geregeld de link met de uitdagingen waar schoolleiders voor staan. Die starten ook tal van projecten op in het leven, die ze moeten managen, dat wil zeggen: controleren. Maar als je gelukkig wil zijn in je job moet je ook de emotionele kant meenemen. Je

moet het ook voelen in je binnenste, je moet dicht bij je talent blijven, nagaan waar je het meest impact kunt hebben. Je krijgt pas positieve resultaten als je erin slaagt jezelf en andere mensen een drive, een passie mee te geven en je welbevinden, je balans te bewaken. Zelfreflectie is heel belangrijk. Ook empathie en klantgerichtheid. Raskin behaalde betere resultaten met de straatkinderen toen hij ze empowerde door hen te stimuleren om hem Spaanse woordjes te leren. Leraren moeten zich ook empowerd voelen, het gevoel hebben dat ze belangrijk zijn binnen de school. Op zingeving kun je projecten bouwen als de sokkel stevig genoeg is.

Uiteindelijk werkte Raskin het product Mobile school uit, een concept dat nu wereldwijd wordt toegepast: verplaatsbare schooltjes, met aangepast educatief materiaal om heel dicht bij de doelgroepen te komen en hen tools aan te reiken waarmee ze sterker worden.

De organisatie Mobile schools was lang afhankelijk van giften, maar besloot consequent te zijn en zelf een bedrijf op te zetten vanuit haar eigen kracht: iets doen met educatie. Zo kon ze gaandeweg een unieke marktpositie veroveren door overal voor veel geld lezingen te organiseren over de ervaringen die ze had met de kracht die uitging van straatkinderen en andere arme jongeren die vastbesloten waren om, ondanks alle miserie iets van hun leven te maken en hun droom na te jagen.

Een mooi voorbeeld toonde hij in een filmpje over Juliette, een meisje dat Ras-

kin ontmoet had en die zelf haar studie gefinancierd had door keihard te werken vanuit haar geloof in eigen kunnen. De film over haar bezorgde haar de nodige fondsen om te kunnen studeren aan een dure privé-universiteit om haar droom om journaliste te worden te verwezenlijken.

De les die daaruit te trekken viel was: nooit opgeven, jezelf graag zien, het positieve blijven zien, dat geloof uitspreken. De spreker linkte het verhaal opnieuw naar onze situatie als verantwoordelijken voor onderwijs:

- Een positieve focus: in de school tijd en energie steken in waar we goed in zijn;
- Wendbaarheid en veerkracht, uitgebeeld door een boksbal: het gewicht zit in de stevige basis;

- Proactieve creativiteit;
- 'Cooperative competition': weten wanneer je het gevecht aangaat, een open cultuur van feedback geven.

Die vier competenties liggen aan de basis van het bedrijf Streetwize dat Mobile schools heeft opgezet. 100% van de winst gaat terug naar Mobile schools. Slechts 15% van de inkomsten komt nog van donaties.

Raskin hoopte dat zijn referaat inspiratie bood om ons leiderschap te herbronnen.

Terugblik en afscheid

Na deze aangrijpende getuigenis kreeg **Jürgen Mettepenningen** het laatste woord. Tussen Allerheiligen, Sinterklaas en de Advent kwam dit colloquium als een warm gebeuren, niet alleen een feest van vorming, maar ook van ontmoeting en uitwisseling. Een feest van bemoediging ook, en van hoop. Aan de hand van verhalen over zijn zontje en diens twee oudere zussen reflecteerde hij over de betekenis van woorden en wat die bij ons oproepen, zoals het woord 'bidden' en de term 'katholieke dialogeschool'. Telkens is de context belangrijk.

Ook het thema van armoede en rijkdom kwam in het gezin van Mettepenningen ter sprake. Het colloquium besteedde terecht veel aandacht aan het probleem van armoede. Onze scholen doen daar gelukkig al heel veel rond.

Kinderen ondervinden niet alleen de invloed van de opvoeding van hun ouders maar ook de impact van een juf of een meester is niet te onderschatten. Vaak heeft die heel wat gezag in de ogen van kinderen en geniet die hun vertrouwen. Boven die leraren staan de directeurs, die hen aansturen, ondersteunen en ruimte geven tot nascholing om 'samen school te maken'. Alle waardering voor dat schitterende werk.

Peter Op 't Eynde dankte tot slot nog alle medewerkers en kondigde al de volgende (twintigste) editie aan van het colloquium van 25 tot 27 november 2020 in Oostende.

HANDEN VOL INSPIRATIE. INSPIRATIEDAG SECUNDAIR ONDERWIJS

Rijker, sterker en warmer

Het was op de waaierige 11de december 2019 dat 23 directeurs en leerkrachten van buso, aso, tso en bso het Diocesaan Pastoraal Centrum binnenliepen. Op wolkjes. Ook de medewerkers van andere diensten van het Vicariaat Onderwijs en collega's die instaan voor de pastoraal in het basisonderwijs waren vol verwachting present.

De uitnodiging voor de 'inspiratiedag voor het secundair onderwijs regio Mechelen-Brussel' klonk dan ook even dromerig als veelbelovend: een dag om 'rijker, warmer en sterker' van te worden. Of had Jürgen het prototype profet voor ogen toen hij de uitnodiging schreef: rijk aan inspiratie, warm in het hart en sterk... Wat sterk? Verbaal sterk? Een sterke wil? Jawel, maar wellicht ook, je raadt het al: een sterk geloof. Zo'n sterk profetisch geloof dat, door de soms barre realiteit

heen, de aankondiging van een toekomst onderscheidt, zoals onze God die voor ogen staat.

Dromen met de voeten op de grond

Onderwijsmensen als profeten durven dromen van *gastvrije, rechtvaardige, genereuze* scholen die oog hebben voor de *kwetsbaarheid en de belofte* in iedere mens, waar iedereen zichzelf kan zijn en zich

tegelijktijd *verbonden* voelt. Een school die gelooft dat al het mooie dat we gekregen hebben op de één of andere manier blijft *duren* en hiertoe de *verbeelding* kansen geeft. Creativiteit als antwoord op de creatie van de schepping.

Die zeven wegwijzers (tel maar na!) inspireren ons handelen, zij zijn het gemeenschappelijk funderend leerplan en als het ware de rechten van de onderwijsmensen.

Allemaal heel mooi in theorie, maar hoe verwezenlijken we dat 'leerplan' op school? Wat doen we al? Waar liggen de struikelblokken? Wat is ons visioen? En tenslotte: hoe kan de dienst identiteit van het vicariaat dat visioen helpen waarmaken?

Leraren en directeurs gingen daarover in gesprek met elkaar en met de begeleiders van het vicariaat. En wat bleek? Eén: we doen al veel op onze scholen én onze jongeren staan ervoor open. Top! Twee: we visualiseren en betrekken anderen erbij. Beelden, prenten, versieringen maken en ophangen – of nog beter: laten maken en laten ophangen. Want hoe meer leerlingen en leerkrachten betrokken worden, hoe meer de wegwijzers tot leven komen. En drie: we geven ruimte aan andere culturen en geloofsovertuigingen. Laat ze aan het woord komen tijdens de les, tijdens vieringen, tijdens allerhande evenementen... Zo creëren we dat warme wederzijdse gevoel van verbinding: 'Zo tof dat ik je mag kennen!'

Plenum na uitwisseling van ervaringen in kleine groepen

Struikelblokken blijken er evenwel ook genoeg te zijn. Op het eerste gezicht louter van praktische aard zoals het ontbreken van een apart godsdienstlokaal. Of de afwezigheid van kruisjes en andere uitwendigheden die verwijzen naar de katholieke inspiratie. Of het eeuwige gebrek aan tijd: 'wanneer moeten we dat allemaal doen?'. Waarbij we toch de kritische vraag mogen stellen: schuilt achter die praktische problemen niet een tanende godsdienstigheid van collega's? Vaak blijkt de redenering te zijn: 'zolang we de waarden blijven uitdragen, moeten we toch niet wakker liggen van onze traditie?' Of nog: 'God is liefde. Punt. Meer hoeft dat toch niet te zijn?' Of mag het toch wat meer zijn? Missen we misschien de taal om ons gelovig uit te drukken? Durven we er bijna niet meer over spreken? Is dialoog werkelijk ons doel? Blijven we niet veel liever in ons eigen kliekje? Diversiteit versus onverschilligheid: welke van beide is het echte probleem?

Veel vragen die het visioen omsluisen. De antwoorden gaan we alleen vinden door te praten, te praten en nog eens te praten. En daarvoor tijd te maken.

Als wij niet meer geloven dat het kan, wie dan wel?

We sloten de voormiddag af met een korte bezinning in de kapel van het DPCM, met de tekst van de profeet Jesaja, 42.1-3: 'het geknakte riet zal hij niet breken' en met de gevleugelde woorden van Paul van Vliet:

*"Als wij niet meer geloven dat het kan,
wie dan wel?"*

*Als wij niet meer vertrouwen op houden van,
wie dan wel?"*

*Als wij niet meer proberen
om van fouten wat te leren,
als wij 't getij niet keren,
wie dan wel?"*

*Als wij niet meer zeggen hoe het moet,
wie dan wel?"*

*Als wij niet meer weten wat er toe
doet,
wie dan wel?"*

*Als wij er niet in slagen
de ideeën aan te dragen
voor een kans op betere dagen,
wie dan wel?"*

*Als wij niet meer geloven dat het kan,
wie dan wel?"*

*Als wij er niet mee komen, met een plan,
wie dan wel?"*

Afsluitende bezinning in de kapel. Daarna volgde een gezamenlijke broodmaaltijd.

...

Als identiteitsverantwoordelijken komen wij alvast met een plan. Ons plan is om in 2020 de scholen plat te lopen met open vizier en open oren. De wegwijzers in de hand, in dialoog met de scholen richting zoeken. En volgend werkjaar gaan we voor een héle dag inspiratie, in de plaats van een halve. En voor minstens het dubbele aantal aanwezigen. Omdat we geloven dat het kan!

Tine Struyve, coördinator pastoraal secundair en Paul Vereecke, coördinator identiteit secundair

NIEUWE SCHOOLINFRASTRUCTUUR

Verwelkoming door het directieteam van Ursulinen Mechelen

Opening nieuw gebouw Ursulinen Mechelen

Op 15 november 2019 vond de plechtige inhuldiging plaats van een nieuw gebouw op de campus van Ursulinen Mechelen in de Sint-Jacobsstraat 15. Het bestuur had de nieuwe Minister van Onderwijs Ben Weyts kunnen strikken om de opening bij te wonen en een woordje te zeggen. Voor hem was het bovendien het allereerste schoolbezoek als minister.

Na de verwelkoming door het directieteam en een piano-Romance van Rachmaninov door een pianotrio kwam Francis Van Caer, afgevaardigd bestuurder van KITOS vzw, aan het woord. Het bouwproject heeft veel voeten in de aarde gehad. Zo was er jarenlang uitstel omwille van moeilijk te verkrijgen vergunningen.

Het plaatselijke koor zorgde enthousiast voor muzikale omlijsting. Toen was het de beurt aan Ben Weyts. Die pakte graag uit met de extra investeringen die de Vlaamse regering in het onderwijs zal pompen, onder meer een half miljard euro voor infrastructuur en capaciteit. Tegelijkertijd minimaliseerde hij de besparingen, die de investeringen eigenlijk grotendeels teniet doen. Het gebouw is de 162ste realisatie van 'Scholen voor morgen', die er 850 000 euro in gepompt heeft. Hij loofde de school en haar bestuur voor de realisatie van het mooie gebouw, met klassen, labo's en een grote sportzaal op de hoogste verdieping.

Nadat de Minister, samen met het bestuur en met leerlingen, nog een appelboom had geplant (foto links boven), startte de rondgang met demonstraties in sommige klassen, onder de deskundige begeleiding van directies, bestuursleden maar ook heel wat taalvaardige leerlingen. Tijdens de receptie was er free podium van jonge muzikanten en zangtalenten.

Eerste steen Campus Gallait Schaarbeek

Op 27 november 2019 werd, onder ruime persbelegging, de eerste steen gelegd van de Campus Gallait, die verschijnt naast het Gemeenschapscentrum De Kriekelaar in de Gallaitstraat te Schaarbeek.

Ex-minister Guy Vanhengel en de huidige Ministers Sven Gatz en Pascal Smet metselden ijverig de eerste stenen

Het is een initiatief van de Vlaamse Gemeenschapscommissie, die daarvoor projectontwikkelaar THV Odebrecht-Vanhout Projects Partners ingeschakeld heeft. Partners voor het gebruik van die campus zijn: de vzw Sint-Goedele Brussel, Ratatouille, Transfocollect, Chiro Schaarbeek en Gemeenschapscentrum De Kriekelaar. Onze stafmedewerker voor Brussel, Stijn Van Eynde was erbij en maakte bijgaande foto's. De talrijke ministers die voorheen en nu bevoegd zijn, 'metselden' gezwind hun steentje bij.

Op de site komt de tweede vestiging van de Tienserschool van het Sint-Guido-instituut en een bijkomende katholieke basisschool, als extra vestiging van het Angelusinstituut te Sint-Lambrechts-Woluwe.

Leerlingen van het Sint-Guido-instituut voerden promotie voor de tweede Tienserschool

Nieuw gebouw VBS De Knipoog Mazenzele

Op zaterdag 7 december 2019 verzamelden zich een honderdvijftigtal mensen in de grootste zaal van basisschool De Knipoog in Mazenzele, nabij Opwijk. Personeelsleden en allen die van dichtbij of veraf betrokken waren bij de nieuwbouw van de school op de site waar deze school al meer dan een eeuw gevestigd is, waren hierheen gekomen om te vieren dat de werken beëindigd waren.

Na een presentatie van een overzicht van de hele weg die afgelegd werd om tot dit resultaat te komen, kaderde bisschoppelijk afgevaardigde Jürgen Mettepenningen de school en haar infrastructuur in de roeping van het katholiek onderwijs om op zoveel verschillende manieren kwaliteitsvol onderwijs te

verstrekken. De voorzitter van het schoolbestuur, Willy Price, bedankte eenieder die had bijgedragen tot de nieuwbouw. Fiere directeur Christoph De Smedt zette zijn team in de bloemetjes. Een feestelijke receptie werd gevolgd door een open-deurweekend.

Foto van de opening op 7 december 2019 (© VBS De Knipoog Mazenzele)

KERSTVIERING IN DPCM

Op 18 december 2019 organiseerde het Vicariaat Vlaams-Brabant-Mechelen naar jaarlijkse gewoonte een kerstviering in de kapel van het Diocesaan Pastoraal centrum te Mechelen. Alle medebewoners en -gebruikers van het DPCM waren uitgenodigd om mee te vieren. Hulpbisschop Koen Vanhoutte ging voor in de

eucharistie en muzikanten en een gelegenheidskoor van jongeren luisterde de viering op. Wij mochten allen onze bekommernissen en wensen op een briefje schrijven dat we deponeerden in de kribbe.

Tijdens de daaropvolgende receptie zorgde een vrouwenkoortje van Syrische orthodoxen voor een oecumenisch tintje. Een warme afsluiter van het jaar en van dit nummer van VONDeling. Een gelukkig en gezond 2020!

